

Norske afhandlinger fra 2009 i Ncom-databasen

Nordicom/Norge har medio juni 2010 registreret følgende norske afhandlinger fra 2009.

Dokumentalist: Ragnhild Mølster

Birkvad, Søren. / *At ofre sig eller være offer: Et kritisk gensyn med den internationale dokumentarfilms kanon 1930-1960*. Trondheim : Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / NTNU, Institutt for kunst- og medievitenskap, 2009. 453 p.

I denne filmhistoriske afhandling centrerer tolkningen sig om et gradvist, men markant skifte i dokumentarfilmens ideologiske grundholdninger, sådan som disse lader sig aflæse i en række hovedværker fra navnlig 1930 til 1960. Den dokumentariske fremstilling af individ og samfund står i centrum: frem for at være dén, som ofrer sig *for* samfundet, fremstår det enkelte menneske i toneangivende dele af den dokumentariske diskurs som ofret *af* samfundet. Der opereres med et tidsskille før og efter 1945. I 1930'erne og begyndelsen af 40'erne lægger tidens kollektivistiske ideologier, de akutte opdrag for offentlige organer og den teknologiske omstændelighed grunden for dokumentarfilmens omdømme som tung propaganda og folkeoplysning. Holdningen er ovenfra-ned: mennesker ansues på afstand, uden individuelle særtræk, typisk idealiseret som repræsentanter for samfundsgrupper og samfundsfunktioner. Efter 1945, inkarneret i 1960'ernes navnkundige fluen-på-væggen-dokumentarer og nutidens strøm af kritisk og afslørende (tv)dokumentarisme, bliver dokumentargenren både kreativt allemandseje og intim. I kraft af ny, lethåndterlig teknologi og en ny, politisk-kommerciel frimodighed kommer dokumentarismen langt om længe *tæt* på enkeltmennesket – nedefra-op og gerne i det øjeblik, hvor ofret bryder sammen i tårer eller hvor overgriberen tages med bukserne nede. Hvad der bliver tilbage i dokumentarfilmen af de gamle dage er den gode vilje: en engang objektiv idealisme transformeret til en subjektiv ditto. Hvor dokumentarfilmen før krigen plejer en strikt, ideologisk idealisme, synes den efter krigen at dyrke en stadig mere diffus ("politisk korrekt") moralisme. En vis tradition for "hellig" bedreviden gør sig således gældende: fortsat taler man i den samfundsbevidste dokumentarfilm på andres vegne, ikke på egne. Dokumentaristerne anser sig fortsat som Sandhedens og Godhedens forkæmpere i en verden af ligegyldig underholdning. I tillæg får de i kraft af Vestens liberale velfærdsideologi lov at være "kritiske" i fred. Ud over dette ideologikritiske hovedperspektiv antyder afhandlingen endelig visse afvigende tendenser i vor tid: fremvæksten av de kommercielt amoralske reality-koncepter i 1990'ernes fjernsyn og det nye univers av virkelighedsrelaterede ytringer på World Wide Web. Også på internet kan de dokumentariske genrer således tjene som en "prædikestol" gennem for eksempel den direkte meningstilkendegivelse i et én-til-én-forhold til andre netbrugere. I dette tilfælde sker det blot uden Fader Stat som den nævenyttige mediator: en udvidelse av ytringsfrihedens grænser, som i sig selv udfordrer den autoritært-centralistiske tradition i dokumentarismen.

Bjerke, Paul. / *Refleks eller refleksjon?: En sosiologisk analyse av journalistisk profesjonsmoral* [Reflex or reflection?: A sociological analysis of journalistic professional morality]. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 458 p., ISBN 0806-3222, (Acta Humaniora).

Avhandlingens tema er den norske journalistiske profesjonsmoralen.

Dens første hovedfunn er at den journalistiske profesjonsmoralen er *smal*. Den sikrer et sterkt vern av sårbare individer og garanterer tilsvarende rett til alle som blir utsatt for "sterke påstander". Men analysen viser at journalistikkens viktigste valg – av temaer, saker og tolkningsrammer – i all hovedsak ikke er en del av profesjonsmoralen.

Samtidig har norsk journalistikk påtatt seg et "samfunnsoppdrag". Den journalistiske profesjonen har ved å henvise til dette samfunnsoppdraget sikret seg betydelig makt over samfunnsinformasjonen. Norske journalister aksepterer bare å bli styrt av andre journalister og har sikret seg full kontroll over det etiske kontrollapparatet. Men profesjonens yrkesetikk og profesjonsmoral sikrer i dag *ikke* at samfunnsoppdraget oppfylles. Avhandlingen benytter profesjonsteori og institusjonsteori for å beskrive dette misforholdet og forklare hvordan det har oppstått.

Avhandlingens andre hovedfunn er at den journalistiske profesjonsmoralen er *intuitiv* og representerer *unntak fra allmennmoralen*. Men hjelp av Haidts "social intuitionist model" beskriver den hvordan etiske og moralske avgjørelser i journalistikk tas på bakgrunn av en innlært, intuitiv profesjonsmoral. Denne profesjonsmoralen inneholder, i motsetning til for eksempel forskningsetikken, et absolutt unntak fra allmennmoralens krav om individers rett til selvbestemmelse.

Avhandlingens empiriske hovedmateriale er 505 kjennelser i journalistikkens etiske selvdømmeorgan (Pressens Faglige Utvalg) i perioden 2004 til 2007 og 30 kvalitative intervjuer med norske journalister.

Brurås, Svein. / *Kriminaljournalistikkens etikk: PFU-uttalelser belyst fra tre moralfilosofiske posisjoner* [The ethics of crime journalism: PFU statements seen from three different moral philosophic positions]. Bergen : Universitetet i Bergen, 2009. 359 p., ISBN 978-82-308-0767-5.

Avhandlingen henter sitt materiale fra Pressens Faglige Utvalg, som skal overvåke og fremme den etiske og faglige standarden i norsk presse. PFU tar imot klager mot mediene og avgir uttalelser om eventuelle brudd på "god presseskikk". Men hvilket etisk grunnsyn er det som kommer til uttrykk i PFU sine uttalelser? Hvilke grunnleggende moralfilosofiske tenkemåter kan vi spore i de autoritative uttalelsene fra pressens yrkesetiske klageorgan? I avhandlingen kobles praktisk journalistisk yrkesetikk med moralfilosofisk teori. Brurås analyserer PFUs uttalelser om kriminaljournalistikk i perioden fra 1972 til 2006. Uttalelsene tolkes i lys av tre ulike moralfilosofiske teorier: diskursetikk, dydsetikk og nærhetsetikk. Pressens Faglige Utvalg står i mange klagesaker overfor en presseetisk problemstilling som involverer tre ulike hensyn, nemlig individets beskyttelse veid opp mot samfunnets nytte og ytrerens frihet. De tre hensyn favoriseres av hvert sitt teorigrunnlag: Individets beskyttelse kan forstås som et nærhetsetisk hensyn som støttes av moderne omsorgsetiske teoridannelser med et sterkt fokus på det sårbare enkeltmennesket. Samfunnets nytte uttrykker en konsekvensetisk tenkemåte med eldgamle aristoteliske røtter; den er opptatt av både yrkesutøverens karakter og "dyder" og det gode samfunn. Ytrerens frihet er en diskursetisk grunntanke og uttrykker en forutsetning for den rasjonelle og sannhetssøkende offentlige samtale. Hvilket av de tre hensyn PFU legger mest vekt på kan variere; her er det mange forhold som spiller inn. Studien viser imidlertid at den autoriserte norske presseetikken har et sterkt preg av diskursetiske tenkemåter. Pressens Faglige Utvalg er opptatt av prosedurale normer for den offentlige samtale, og legger mindre vekt på journalistens karakter og journalistikkens kvalitet.

Due, Beathe. / *Forventningers betydninger: IKT, lokalpolitisk deltakelse og engasjement* [The meanings of expectations: ICT, participation and commitment to local politics]. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 230 p., ISBN 0806-3222, , (Acta Humaniora).

Digitale medier i seg selv gir ikke mer deltakelse i lokalpolitikken, hevder Due i sin doktoravhandling. Lokalpolitiske aktører har forsøkt å skape økt engasjement gjennom sine websider. For å bli mer tilgjengelige overfor innbyggerne, opprettet mange kommuner egne debattforum og ordførerens side. Det offentlige rom ble dermed utvidet ved å ta i bruk ny teknologi. Avhandlingen ser nærmere på hvordan disse rommene skulle være, for hvem og hvorfor.

Beathe Due har analysert fire norske kommuners IKT-strategier, visjoner om innbyggernes bruk av digitale medier og hvilke erfaringer kommunene har gjort seg om bruk av internettssidene i praksis. Innbyggerne brukte de nye websidene for meningsbrytning på en annen måte enn tiltenkt, og sidene har i den senere tiden blitt nedlagt. Hvor ble det av kommunenes IKT-visjon for lokalpolitisk deltakelse? Kriteriet for å lykkes med digitalt engasjement er selv å være engasjerte, mener Due. I avhandlingen retter Due et kritisk blikk på de offisielle visjonene om e-kommunen og ulike forventninger til deltakelse.

Fonseca, Jose. / *Narrative Tendencies in Latin American Fiction Cinema (1998-2008): Uses and Transgressions of the Classical Model*. Bergen : Universitetet i Bergen, Institutt for Informasjons- og medievitenskap, 2009. 236 p.

Avhandlingen analyserer 10 nyere fiksjonsfilmer fra Colombia og Costa Rica og beskriver noen av de fortellertekniske strategier som latinamerikanske filmskapere bruker for å fortelle sine historier. Formålet har vært å undersøke hvordan filmforfattere/regissører fra denne regionen reagerer på Hollywood-industriens sterke dominans og på dens omfattende bruk av den såkalte "klassiske modell" for filmfortelling. På bakgrunn av næranalyser av filmene og intervjuer med regissørene demonstrerer avhandlingen at modellen er svært innflytelsesrik i regionen. Mange av dens bærende elementer er til stede i filmfortellingene, selv i de tilfellene der regissørene erklærer at de står i direkte opposisjon til modellen eller at den ikke spiller noen rolle for dem. Denne "bevisste" og "ikke-beviste" bruk av modellen kan ikke bare forklares ut fra Hollywoods mediedominans, men også med henvisning til dypt rotfestede fortellertekniske prinsipper som "vestlig" kultur har utviklet gjennom århundrer. Men kanskje enda viktigere er det mangfoldet av andre elementer som filmforfatterne/regissørene innarbeider i sine verk og som gjør hver film unik, istedenfor bare en mekanisk gjentakelse av et mønster. Avhandlingen fremhever hvordan de "klassiske" reglene for filmfortelling blir håndtert kreativt og kombinert med lokale historier, kontekster og behov som vitner om de kulturelle fusjonsprosessene som er karakteristiske for den latinamerikanske virkelighet. Hensikten er at avhandlingen skal kunne fungere som støtte for både filmarbeidere og forskere i en periode da det er et voldsomt oppsving i interessen for regionens fiksjonsfilmproduksjon. For filmforfattere er avhandlingen ment å være et referansedokument med teoretiske begrep og synspunkter som kan veilede eller inspirere til utviklingen av nye prosjekter. Innenfor forskningsfeltet latinamerikanske filmstudier representerer avhandlingen en lenge savnet endring av fokus fra den regionale filmproduksjons historiske og sosiopolitiske aspekter til de faktiske filmenes rikdom av narrative tekster og praksiser.

Høier, Svein Olav. / *Visjoner og realiteter for film- og videodistribusjon på Internett: En analyse av den norske utviklingen 2000-2008* [Visions and realities for the distribution of film and videos on the Internet: An analysis of the Norwegian development from 2002 to 2008]. Trondheim : Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / NTNU, Institutt for kunst- og medievitenskap, 2009. 271 p., ISBN 978-82-471-1900-6, ISBN (elektronisk) 978-82-471-1901-3.

Ved inngangen til det nye årtuset var det store forventninger til framtidig bruk av bredbånd i det norske markedet. Et av de innholdsområdene som det ble stilt store forhåpninger til, var framveksten av tjenester som innebar overføringer av film og video over de nye bredbåndstilkoblingene. Innenfor mediedekningen ble det presentert forventninger om at nettbrukere snart ville oppleve både nye tjenester og nye bruksmåter, og at bruken av bredbånd snart ville muliggjøre en langt større grad av individuell bruk av audiovisuelle uttrykk. Denne avhandlingen diskuterer sentrale faktorer for distribusjon av film og video på Internett de åtte første årene etter årtusenskiftet, og viser hvordan ulike krefter har innvirket på fenomenets utvikling i den norske sammenhengen. Ved å ta utgangspunkt i en spredningsmodell, drøftes det hvordan sentrale tilbudskrefter har muliggjort endringsprosesser i perioden, hvordan akselererende krefter har påskyndet endring og hvordan bremsende krefter har virket stabiliserende. Framveksten av norske film- og videosentrerte nettjenester, samt utviklingslinjer hos norske nettaktører, står sentralt i arbeidet. Samtidig diskuteres det hvordan teknologisk utvikling og parallell medieutvikling har innvirket på spredningsprosessen i den norske sammenhengen. Tittelen på avhandlingen henspiller på at det har vært et betydelig sprik mellom visjonene og realitetene for film og video på nettet i åtteårsperioden. Avhandlingen bidrar til en bedre forståelse av dette spriket og kan i tillegg bidra til en bedre forståelse av nåtidige utviklingstendenser, samt øke presisjonen innenfor framtidsscenarioer for feltet.

Hoem, Jon. / *Personal publishing environments*. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / NTNU, Institutt for kunst- og medievitenskap, 2009. 295 p., ISBN 978-82-471-1374-5, ISBN (elektronisk) 978-82-471-1375-2.

Avhandlingen forsøker å bidra til en økt forståelse av hvordan personlig publisering kan utnyttes i forbindelse med læring og utdanning. Hovedfokuset er på design og bruk av læringsmiljøer basert på konsepter kjent fra weblogger. I et videre perspektiv presenterer avhandlingen et begrepsapparat som kan brukes til å beskrive de personlige publiseringsprosessene. Innfallsvinkelen til personlig publisering er knyttet til et sosio-kulturelt perspektiv. Store deler av avhandlingen er skrevet i forbindelse med utviklingen og bruken av eLogg. eLogg er et personlig læringsmiljø utviklet av Mediesenteret Høgskolen Bergen. Bruken av eLogg er også det viktigste case-studiet. Avhandlingen argumenterer for at ulike aspekter av "åpenhet" i Internet-mediene er vesentlige for både den historiske forståelsen og den fremtidige utviklingen og bruken av personlig publisering. Ulike aspekter av åpenhet knyttet til artefakter laget for kommunikasjonsformål blir diskutert med referanse til en kommunikasjonsmodell med ni kommunikasjonsmønstre. Modellen blir presentert og brukt til å diskutere og analysere åpenhet i publiseringssystemer. Styrkene og svakhetene ved eksisterende virtuelle læringsmiljøer omtales generelt. Det argumenteres for at de mest brukte læringsystemene (LMSer) i stor grad er utviklet for å imøtekomme behovene til administratorer, snarere enn behovene til lærere og elever. Mer brukerorienterte teknologier, ofte betegnet som "web 2.0", kan hjelpe brukerne med å utvikle nyttige læringstaktikker. Denne diskusjonen etterfølges av begrunnelse for design og utvikling av eLogg, et system utviklet med henblikk på å gi brukerne større frihet.

Karlsen, Faltin. / *Emergent perspectives on multiplayer online games: A study of Discworld and World of Warcraft*. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 225 p., ISBN 0806-3222, (Acta Humaniora).

World of Warcraft har med sine 11 millioner abonnenter mer enn noe annet enkeltstående spill bidratt til å gjøre denne spillformen kjent for en bredere allmennhet. *Discworld* representerer et eldre, tekstbasert spill innen samme genre. Felles for avhandlingens to caser er at de åpner opp for en lang rekke spillaktiviteter og at samarbeid mellom spillere er en viktig komponent. Spillerne investerer også ofte mye tid og kan bli værende i spillene i mange år. En hovedtematikk i avhandlingen er spillenes enorme kompleksitet, både i sosial betydning og i spillmekanisk forstand. Spillerne organiserer seg i ulike grupperinger som kan fokusere på aktiviteter som bekjempelse av monstre, sosialt samvær eller på ulike typer forretningsvirksomheter. En sentral observasjon i analysen er at noen spillkonvensjoner utvikles av spillere og ikke designes av spillprodusentene. Produsentene vil imidlertid ofte forsøke å tilrettelegge for spillaktiviteter de ser engasjerer spillerne. Rent praktisk skjer disse tilretteleggingene ved at produsentene gradvis endrer og utvider spillenes innhold. Resultatet er at spillkonvensjoner og spillkulturer utvikles i samspill mellom brukere og produsenter, og at disse konvensjonene til dels blir nedfelt i selve mediet.

Samspeillet mellom spillere, medium og produsenter beskrives i avhandlingen som et dynamisk system. I

denne spillgenren er disse tre komponentene sammenvevet på en slik måte at det analytisk sett kan være vanskelig å skille dem fra hverandre. Avhandlingen argumenterer for at man må se på brukeraktivitet for å forstå mediet. Spillenes sosiale utbredelse og mangeårige varighet gjør at kulturelle endringer innen spillkonvensjoner i denne genren også kan gjenfinnes i enkeltstående spill.

Kjus, Yngvar. / *Event media: Televisions production crossing media boundaries*. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 237 p., ISBN 0806-3222.

Tv-industrien produserer i økende grad sine egne begivenheter for å tiltrekke seg publikums oppmerksomhet, konkluderer Kjus i sin doktoravhandling. Internett overtar gradvis formidlingen av hendelser ute i verden og det er bakteppet for at fjernsynsselskap legger mer ressurser i egne programbegivenheter, som *Idol*, *Skal vi danse* og *Melodi grand prix*. Det bidrar til tabloidisering av mediene, hevder Kjus. Yngvar Kjus har fokusert på to programmer, *Idol* på TV 2 og *Århundrets nordmann* på NRK, og har studert likheter og forskjeller i måten kommersielle og lisensfinansierte aktører iscenesetter begivenheter. Begge har på få år gjort seg avhengig av de ferdig utviklede programformatene til internasjonale medieselskap. Studien finner tydelige forskjeller i måten begivenhetene åpnes opp for publikums deltakelse, både når det gjelder representativitet og inntjening via nye returkanaler. Avhandlingen er en del av forskningsprosjektet Fjernsyn i digitale omgivelser ved Høgskolen i Lillehammer. Den finner at gamle publiseringsrutiner blir truet i en digital verden; det gjelder primetime for fjernsyn så vel som morgenutgaven for aviser. I en slik situasjon blir det å skape eller formidle store begivenheter viktigere, siden de kan fungere som et kompass for oppmerksomheten når ikke sendeskjemaet gjør det lenger.

Krumsvik, Arne. / *The online news factory: a multi-lens investigation of the strategy, structure and process of online news production at CNN and NRK*. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 196 p., ISBN 0806-3222.

For å kunne produsere nyheter for flere kanaler på en effektiv måte blir de spesielle egenskapene ved de ulike publiseringsplattformene nedprioritert. Dette gjelder særlig nettproduktene, som har lavest status. Og journalistene opplever det som lite meningsfylt å kommunisere med sine nettbrukere. Tradisjonelle mediebedrifter har i mindre grad enn forventet tatt i bruk de nye mulighetene som Internett representerer i utviklingen av sine nettaviser. Krumsvik viser sammenhengen mellom foretaksstrategi og redaksjonell utvikling, og avdekker at både kommersielle og redaksjonelle hensyn bremser utviklingen av nettjournalistikken. Krumsvik viser også at nettavisenes strategiske rolle i stor grad er å promotere de tradisjonelle hovedproduktene. Dermed utvikles en ny journalistrolle i grenselandet mellom journalistikk og egenreklame

Lorentzen, Anne Helene. / *Fra "Syngedame" til produsent: Populærmusikkproduksjon i endring* [From "Chanteuse" til producer: Changes in popular music production]. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 352 p., ISBN 0806-3222.

Kvinnelige utøvere i populærmusikk har i liten grad vært tilegnet en aktiv rolle i produksjonsprosessen. Inntil nylig var det lite som kunne rokke ved en slik forståelse. Den tradisjonelle kjønnsarbeidsdelingen i platestudioet, hvor hun synger og skriver låter og han «skrur lyd» og spiller instrumenter, så ut til å være nærmest gitt. Men så skjedde det noe. Mot slutten av 1990-tallet, og begynnelsen av 2000-tallet, begynte ikke bare et økende antall mannlige, men også kvinnelige artister og musikere å programmere og produsere musikken sin selv. Avhandlingen undersøker denne vendingen. Dens hovedfunn er at vendingen fra artist til produsent oppstår når også «syngedamer» får tilgang til prosjektstudioteknologi. Viktig er imidlertid også mytene om «syngedamen», myter artister og musikere forsøker å distansere seg fra gjennom å produsere musikken sin selv. Endelig må selvproduksjon ses i lys av en endring innenfor populærmusikken selv, hvor kreeringen av groove og sound tenderer mot å bli tilegnet en større grad av prestisje enn det å skrive tekster og melodier. Dette har satt tradisjonelle forfatterroller under press, og gjort produsentrollen til en begjærlig posisjon i populærmusikk.

Moe, Hallvard. / *Public Broadcasters, the Internet and Democracy: Comparing Policy and Exploring Public Service Media Online*. Bergen : Universitetet i Bergen, Institutt for Informasjons- og medievitenskap, 2009. 315 p., ISBN 978-82-308-0733-0.

This thesis is a study of public service broadcasting facing a digital media system. Its focus is on internet services since the mid-1990s. With a comparative design, the thesis discusses how public service

broadcasters seized opportunities and handled challenges related to the internet, and how national and supranational regulatory regimes and policy actors coped with public service broadcasting venturing online. Moe concentrates on publicly owned former monopolists, assessing four such institutions in three states: the British BBC, Norway's NRK, and the ARD and the ZDF in Germany. He argues that traditional practices of media policy do not suddenly change in the digital era. Rather, settings for public service are to a large extent still defined within well-established frameworks, and dependent on the conditioned legacies of each state's political culture. Discussing similarities and differences in the development of the institutions' internet activities, and their corresponding national regulations, he finds the development characterized by ad hoc solutions. This also applies to the EU policy regime, built on a competition law-logic. With the latter regime, he argues, we are incapable of grasping the autonomous democratic functions of public broadcasters' online services. Moreover, the regime provides insufficient space to play out national differences. The thesis goes on to explore the democratic functions of public broadcasting institutions in an online environment. With a founding in normative public sphere theory, Moe contends that there is a potential in online communication not only for dialogue, but also for dissemination. Both communicative forms should be utilized by public service actors in ways that consistently counter processes of enclosure and balkanization in the public sphere. On this basis, he develops a scheme for public service media online. By scrutinizing marginal parts of the cases' internet activities Moe lastly explores this scheme, and the limits of public broadcasters' publicly funded online offers. Thereby, he aims to revitalize discussions about the functions of public service as a media policy tool in the digital era. Public service media remain relevant, he claims. The thesis substantiates why, and outlines how.

Raundalen, Jon. / *Mellom Ersatzprodukt og Massenvirksomhet: Genrefilmen som kulturelt felt i DDR 1966-1976* [Between Ersatzprodukt and Massenvirksomhet: The genre movie as cultural field in DD 1966-1976]. Trondheim : Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / NTNU, Institutt for kunst- og medievitenskap, 2009. 294 p., ISBN 978-82-471-1499-5, ISBN (elektronisk) 978-82-471-1501-5.

Avhandlingen utforsker det store antall western-, musical- og science-fiction-filmer som ble produsert av DDRs statlige filmselskap DEFA på 1960- og 1970-tallet. Den fokuserer på disse filmene som historiske levninger gjennomsett av politiske, sosiale og kulturelle strømninger. Med den vanlige betraktningen av disse østtyske populærfilmene – som lattervekkende kuriositeter eller som ingredienser i en overflatisk Ostalgie – går man lett glipp av det alvor som inngikk i produksjonen av dem og den betydning de ble tillagt i formingen av det sosialistiske mennesket og det sosialistiske samfunnet. Hvis man ser nærmere etter oppdager man snart at filmskaperne bestreber seg på å tilpasse Vestens filmgenre til østtyske kulturpolitiske forhold er en refleksjon av den kalde krigens ideologistrid, på populærkulturens område. Gjennom et detaljert empirisk arbeid blir det for første gang vist hvordan den ideologiske kampen mellom verdenssystemene avtegnet seg i kampen om ungdommens oppmerksomhet idet vestlige genre ble appropriert innenfor rammene av DDRs kommunistiske kulturpolitikk. Denne kampen avtegner seg imidlertid ikke bare i dokumentene fra produksjonsprosessen, men griper også dypt inn i formen på filmenes fortellinger og andre estetiske løsninger som er valgt. Hvilken relasjon disse løsningene hadde til trendene og konvensjonene på genrens globale kulturelle felt i samtiden har det også vært ethovedanliggende å finne en god modell for å kunne gripe. Den kulturpolitiske kampen om form og innhold i disse genrefilmene kunne man kanskje tro var håpløst trivielle sammenstøt. Den foreliggende avhandlingen viser imidlertid at så ikke var tilfelle. Innenfor sosialistpartiet SEDs kulturpolitikk ble det tvert i mot betraktet som en avgjørende prøvestein for sosialismens styrke i DDR om man var i stand til å "overvinne" de vestlige genrene og vende dem til sin egen fordel. I avhandlingen blir et utvalg av de østtyske genrefilmene analysert i lys av et omfattende arkivmateriale og intervjuer med datidens filmskaperne, samt at de blir holdt opp mot kjente teorier om filmgenrens tilblivelse, utvikling og forandring. Et av de overgripende målene med avhandlingen har vært å finne en teoretisk og metodisk innfallsvinkel som integrerer disse to aspektene, og på den måten knytter den historiske konteksten tettere til genrefilmenes estetikk enn hva som har vært praksis i mye av genreteorien.

Rustad, Hans Kristian. / *Tekstspill i hypertext: Koherensopplevelse og sjangergjenkjennelse i lesing av multimodale hyperfiksjoner*. [Text game in hypertext: the experience of coherence and recognition of genre in the reading of multimodal hyperfictions]. Kristiansand : Universitetet i Agder, Institutt for nordisk og mediefag, 2009. 291 p., ISBN 978-82-7117-640-2.

I det siste tiåret har det vært en sterk økning av utnyttelsen av den digitale teknologien for å skape fortellinger og poesi. Denne typen litteratur betegnes som elektronisk litteratur, det vil si skjønnlitteratur som er produsert for digitale medier som datamaskin og mobiltelefon, som utnytter den digitale teknologien på en slik måte at den har egenskaper som trykt litteratur ikke kan ha, og som må leses på en skjerm ved hjelp av anretninger som musepeker og tastatur. Økningen av denne typen litteratur har framkalt et presserende behov for å forstå hva den gjør med leseprosessen: Hva vil det si å lese

elektronisk litteratur? Hvilke premisser er lesingen av elektronisk litteratur underlagt?

Avhandlingen er en undersøkelse av premissene for å lese skjønnlitterære tekster på nettet og cd-rom. Rustad beskriver hvordan vi kan forstå leseprosessen i elektronisk litteratur, og han foreslår en modell for å tilnærme oss elektronisk litteratur med tanke på leserrollen. I avhandlingen tar Rustad for seg to sentrale aspekter ved denne litteraturen, nemlig dens organisering av tekstdeler i en hypertekststruktur, og dens kombinasjon av verbalspråk, lyd og bilde. Særlig undersøker han hvordan disse aspektene påvirker betingelsene for å oppleve sammenhengen i tekstene (koherens) og for å gjenkjenne sjanger. Det blir ofte hevdet at elektronisk litteratur oppleves som frustrerende fordi denne typen litteratur undergraver koherensopplevelse og sjangergjenkjenning. I avhandlingen viser Rustad hvordan dette ikke nødvendigvis er riktig, og han viser hvordan elektronisk litteratur, i likhet med trykt litteratur, inviterer til ulike leseopplevelser. I avhandlingen analyserer Rustad to skjønnlitterære elektroniske verk: det norske verket *I mellom tiden*, av Anne Bang-Steinsvik, og det australske verket *I am a singer*, av Megan Heyward. Gjennom analysene viser Rustad hvordan de to ulike verkene legger opp til ulike lesinger, og krever svært ulik innsats av sin leser.

Sæther, Susanne Østby. / *The Aesthetics of Sampling: Engaging the Media in Recent Video Art*. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 269 p., ISBN 0806-3222, (Acta Humaniora).

Et sentralt trekk innenfor internasjonal film- og videokunst de siste femten årene har vært gjenbruk av mediemateriale fra film og tv i produksjonen av nye verk. Denne tendensen kobler sammen kunst og medier på nye og komplekse måter som foreløpig har vært lite utforsket. I sin doktoravhandling lanserer Susanne Østby Sæther begrepet "sampling" som et analyseverktøy for å forstå hvordan disse koblingene gjør seg gjeldende i nyere videokunst. Sæther hevder at begrepet "sampling" bidrar til å identifisere hva som særpreger denne samtidige praksisen sammenlignet med beslektede kunsthistoriske former for gjenbruk av eksisterende materiale - som for eksempel collage. Et hovedargument i avhandlingen er at en slik "samplingens estetikk" bør forstås som en kunstnerisk utforsking av den stadig større betydningen mediene har i vårt dagligliv - både som håndterbar teknologi, som faktisk materiale og som omsluttende mediekulturell erfaringshorisont. Avhandlingens analyseobjekter er Douglas Gordons videoarbeid *through a looking glass* (1999), Pierre Huyghe's *The Third Memory* (2000) og Johan Grimmonprez' *Dial H-I-S-T-O-R-Y* (1997). Gjennom næranalyser av disse tre verkene viser avhandlingen variasjonen og kompleksiteten i måten disse verkene etablerer et forhold til denne samtidige mediesfæren på, og hvordan dette forholdet blir estetisk virksomt i verkene. Gjennom det Sæther kaller en medieestetisk tilnærming kombinerer avhandlingen teoretiske perspektiver fra kunst-, film og medieteori.

Solvoll, Mona. / *Televised sport: Exploring the structuration of producing change and stability in a public service institution*. Oslo : Handelshøyskolen BI, Institutt for kommunikasjon, kultur og språk, 2009. 303 p., ISBN 978 82 7042 944 8.

This thesis has both an empirical and a theoretical ambition. First, the empirical concern is uncovering the processes that shaped and influenced the production of televised football in the Norwegian Public Service Broadcaster, NRK from 1960 to 1995. Secondly, Solvoll hopes to provide some insight into the theoretical debate on how organisational change and stability act together. If we accept the assumption that organisations are pursuing change and, at the same time, promoting stability, we need to seek a theoretical context that embrace how an organisation undergoes renewal while retaining much of its institutional inertia at the same time. Drawing on Giddens' structuration theory (1984), the thesis investigates how structures (rules and resources) provide temporal stability that enable agents to change them. Instructuration theory, the structural principles are the most abstract elements of structures while the structural properties are the most concrete. Solvoll's main concern has been how structures are instantiated in practice and how practices constitute structures. The term instantiation refers to the capacity of human actors to produce a more concrete realisation of some abstract structural principles, while constitution refers to a feedback device from larger concrete structural properties of practice to abstraction. Empirically, the thesis illustrates how various aspects of public service broadcasting interact. It suggests an understanding of the "conceptual glue" which constructs and reproduces public service broadcasting as (1) a daily professional practice of producing and delivering program output, as (2) a policy organised within an institution, and (3) as an institution with a cultural ideology underpinning both programme making practices and the organising of a public service broadcaster.

Thommessen, Henrik P. / *Fra triumf til tragedie: Avisbedriften Tidens Tegn 1910-1941* [From triumph to tragedy: The newspaper enterprise Tidens Tegn 1910-1941]. Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 377 p., ISBN 0806-3222.

Redaktør Olav Thommessen rappet alle sentrale medarbeidere i *Verdens Gang*, startet *Tidens Tegn*, fikk Christian Michelsen med i styret og drev over natten det som fra 1910 til 1940 var Norges nest største avis. VG gikk konkurs. Etter krigen måtte *Tidens Tegn* allikevel gi opp og *Verdens Gang* gjenoppsto i ruinene av mediegyruens livsverk. *Tidens Tegn* betalte blant annet Vidkun Quisling for å ytre sine meninger i spaltene og Rolf Thommessen lanserte på lederplass Fridtjof Nansen som Norges statsministerkandidat. *Tidens Tegn* var en familiedrevet og meget liberalkonservativ avis, som forfektet enkeltmenneskets frihet og sloss mot påtvunget sidemål, sosialisme og Forbudstid. Det var ikke tilfeldig at Olav Thommessen også sto sentralt i opprettelsen av Norsk presseforbund høsten 1910. *Tidens Tegn* satset på sterke samfunnsprofiler som gjesteskribenter. Honorarene var etter sigende så gode, at de sakte men sikkert bidro til avisens økonomiske fall. - Det var min farfar som ledet avisen mot stupet. Han engasjerte seg sterkt utenfor avisdriften og fulgte verken med på lønnsomhet eller den teknologiske utviklingen, mener Henrik P Thommessen. Spikeren i kista ble en kostbar modernisering av Akersgaten 34 - lokalene som *Tidens Tegn* i sin tid overtok fra VG og som VG 32 år senere gjenoppsto i. *Tidens Tegn* satset på sterke samfunnsprofiler som gjesteskribenter. Honorarene var etter sigende så gode, at de sakte men sikkert bidro til avisens økonomiske fall. Det var redaktøren som ledet avisen mot stupet, ifølge Thommessen. Han engasjerte seg sterkt utenfor avisdriften og fulgte verken med på lønnsomhet eller den teknologiske utviklingen.

Thorbjørnsrud, Kjersti. / *Journalistenes valg.: -Produksjon - interaksjon – iscenesettelse. Møtet mellom journalistikk og politikk i en valgkamp med fokus på NRK Fjernsynets valgformater*. Oslo : Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2009. 310 p., ISBN 0806-3222, (Acta Humaniora).

Norske politikere er ekstremt tilgjengelige for journalister sammenlignet med politikere i andre land. De tilpasser seg i større grad journalistenes krav, og spiller heller på journalistenes kriterier enn å holde fast på egne premisser for hvordan politikk skal formidles til velgerne, hevder statsviter Kjersti Thorbjørnsrud i denne avhandlingen. Valgjournalistikken slik den utøves i primetime i NRK og TV2 er på sin side vanskelig å skille fra hverandre; fokus på høye seertall har gitt debattprogrammer der fokus er på å skape debatter med høy temperatur og kjendispolitikere i studio i begge kanaler. Denne type formater, sammen med journalistenes kontroll over en sendetid og en tilgang til publikum som politikerne mener de er avhengige av, har gitt norske journalister en spesiell makt. Mens kringkastere i mange land er underlagt strenge krav til balanse i sin valgdekning, har de norske tv-redaksjonene kunnet fokusere på et smalt utvalg politiske ledere med høy publikumsappell under de senere valgkamper. Dette har både bidratt til at mindre partier får liten oppmerksomhet og at populære partiledere går kontinuerlig fra studio til studio. Felles for alle, både små og store partier, er imidlertid at de strekker seg svært langt for å slippe til i studio, og at mange innrømmer at dette innebærer at de konstruerer konflikter for å komme på lufta.